

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2015-12-17

Närvarande: Närvarande: F.d. justitieråden Bo Svensson och Olle Stenman samt justitierådet Anita Saldén Enérus.

Amorteringskrav

Enligt en lagrådsremiss den 10 december 2015 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Erik Willers och rättssakkunnige Szilárd Rado.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i lagen om bank- och finansieringsrörelse

I lagrådsremissen föreslås att det i lagen om bank- och finansieringsrörelse införs en bestämmelse om återbetalningsvillkor när ett kreditinstitut lämnar bolån till enskilda personer. Kravet innebär att kredit-

institutet ska tillämpa sådana villkor om återbetalning som är förenliga med en sund amorteringskultur och inte bidrar till alltför hög skuldsättning hos hushållen.

Enligt förslaget får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om amorteringskravet.

Delegationen i förhållande till regeringsformen

Enligt 8 kap. 2 § första stycket 1 regeringsformen (RF) ska föreskrifter meddelas genom lag om de avser enskildas personliga ställning och deras personliga och ekonomiska förhållanden inbördes. Föreskrifter av det slaget hör till det obligatoriska lagområdet.

Enligt 8 kap. 2 § första stycket 2 i RF ska också förhållandet mellan enskilda och det allmänna meddelas genom lag under förutsättning att föreskrifterna gäller skyldigheter för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. Av 8 kap. 3 § RF följer dock att Riksdagen kan bemyndiga Regeringen att meddela sådana föreskrifter under förutsättning att de inte avser särskilt i paragrafen angivna ämnen som inte är aktuella i detta lagstiftningsärendet.

Några remissinstanser (Kammarrätten i Jönköping, Uppsala universitet och Advokatsamfundet) ifrågasätter om delegationen av riksdagens normgivningsmakt till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer är förenlig med bestämmelserna i RF. Kammarrätten i Jönköping menar att amorteringskravet i praktiken kommer att ha en direkt och detaljerad påverkan på det civilrättsliga avtalet mellan kreditgivare och låntagare, dvs. mellan enskilda. Enligt domstolen är det därför svårt att dra någon tydlig gräns mellan vad som hör till det rent

privaträttsliga och det offentlighetsrättsliga området i fråga om föreskrifter om amorteringskrav.

Lagrådet har i flera yttranden uttalat sig om gränsdragningen mellan civilrättsliga och offentlighetsrättsliga föreskrifter. I t.ex. prop. 1997/98:44 s. 237 ff. uttalade Lagrådet att sådana föreskrifter som en enskild person med framgång kan direkt åberopa mot andra enskilda i domstol och som kan leda till att enskilda förpliktas att erlægga exempelvis skadestånd bör räknas till föreskrifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållande inbördes (jfr även uttalanden i doktrinen såsom Håkan Strömberg, Normgivningsmakten enligt 1974 års regeringsform, 1999, s. 71 f. och RÅ 1980 2:69).

Det föreslagna bemyndigandet innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som får betydelse för kreditavtal som ingås mellan enskilda. Om kreditgivaren bryter mot sådana föreskrifter kan Finansinspektionen ingripa mot institutet. Ett sådant ingripande får inga rättsföljder för den enskilde. Ingripandet medför inte att avtalet mellan kreditinstitutet och den enskilde blir ogiltigt. Det får inte heller till följd att ena parten kan rikta skadeståndskrav eller andra krav mot den andra. Lagrådet anser mot denna bakgrund att det föreslagna bemyndigandet inte står i strid med bestämmelserna i RF.

6 kap.

3 b §

Lagrådet föreslår att paragrafrubriken ändras till "Återbetalningsvillkor" för att anknyta till lagtexten i paragrafen.

Lagrådet föreslår vidare att paragrafen förtydligas genom att ges

följande lydelse:

Kreditinstitut som till enskilda personer lämnar krediter som är förenade med panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller liknande rätt, eller som är förenade med motsvarande säkerhetsrätt i byggnad som inte hör till fastighet, ska tillämpa återbetalningsvillkor som är förenliga med en sund amorteringskultur och motverkar alltför hög skuldsättning hos hushållen.

Ikraftträdandebestämmelsen

Bestämmelserna i 6 kap. 3 b § tar sikte på kreditinstitut som lämnar krediter till enskilda personer. Sådana institut ska tillämpa återbetalningsvillkor. Av paragrafen framgår inte om återbetalningsvillkoren ska tillämpas också på krediter som lämnats före ikraftträdandet. Av författningskommentaren framgår att det inte är avsikten: "Amorteringskravet omfattar enbart nya krediter och påverkar således inte redan ingångna kreditavtal". Detta bör enligt Lagrådets mening framgå av ikraftträdandebestämmelsen och föreslår att den ges följande lydelse:

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2016 och tillämpas på krediter som lämnas efter ikraftträdandet.